

Ситник Н.С.

доктор економічних наук, професор
Львівського національного університету імені Івана Франка

Кунинець Я.В.

магістр кафедри фінансового менеджменту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Sytnyk Nataliia

Doctor of Economic Sciences, Professor
Ivan Franko National University of Lviv

Kunynets Yaryna

Master of the Department of Financial Management
Ivan Franko National University of Lviv

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

THE ROLE OF INSURANCE IN ENSURING THE FINANCIAL SECURITY OF THE STATE IN THE CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

Визначення основних проблем у забезпеченні фінансової безпеки держави базується на комплексному аналізі та виділенні низки чинників впливу на рівень захисту національної фінансової системи. Складність побудови самої фінансової системи у період всесвітньої пандемії значно збільшилася, водночас є необхідність перегляду кожної з її невіддільної частини для об'єктивної оцінки загального рівня безпеки. Страховий ринок є одним із ключових показників рівня фінансової безпеки держави та її громадян. Дедалі більша загроза фінансовій безпеці є однією з головних економічних проблем в Україні з погляду прискореної глобалізації світової економіки на тлі подолання світової фінансової кризи. Рівень державного фінансового контролю потребує вдосконалення, щоб забезпечити ефективну реакцію на реальні загрози на страховому ринку та у фінансовому секторі загалом.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека, фіскальна безпека, грошове забезпечення, безпека ринку страхування.

Определение основных проблем в обеспечении финансовой безопасности государства базируется на комплексном анализе и выделении ряда факторов влияния на уровень защиты национальной финансовой системы. Сложность построения самой финансовой системы в период всемирной пандемии значительно увеличилась, одновременно есть необходимость пересмотра каждой ее неотделимой части для объективной оценки общего уровня безопасности. Страховой рынок является одним из ключевых показателей уровня финансовой безопасности государства и его граждан. Растущая угроза финансовой безопасности является одной из главных экономических проблем в Украине с точки зрения ускоренной глобализации мировой экономики на фоне преодоления мирового финансового кризиса. Уровень государственного контроля нуждается в совершенствовании, чтобы обеспечить эффективную реакцию на реальные угрозы на страховом рынке и в финансовом секторе в целом.

Ключевые слова: финансовая безопасность, экономическая безопасность, фискальная безопасность, денежное обеспечение, безопасность рынка страхования.

Identification of the main problems in ensuring the financial security of the state is based on a comprehensive analysis and identification of factors influencing the level of protection of the national financial system. The complexity of building the financial system itself during the global pandemic has become much more complicated, but there is a need to review each of its integral parts to objectively assess the overall level of security. Determining the level of financial security is carried out using an integrated index of financial security, which is the sum of integrated indices of certain areas of the budget of financial activities, debt, monetary base, currency, insurance, stocks, banking, investment. The insurance market is one of the key indicators of the level of financial security of the state

and its citizens. The insurance market is one of the most important components of the financial sector of the economy. Without a well-developed infrastructure of the insurance market, it is impossible to ensure the progressive socio-economic development of the state. The article summarizes the shortcomings inherent in public financial control at the present stage of its development in the field of insurance. The article analyzes the dynamics of the main indicators of the state of development of the insurance market of Ukraine, identified factors influencing its level of financial security and identified areas for achieving a satisfactory state of financial security of the domestic insurance market. The list of modern threats to the normal operation of domestic insurance companies is determined, their division into internal and external according to the nature of their origin. Statistics on individual parameters that characterize the insurance market are presented. The importance of economic security of insurance companies for the financial, economic and national security of the state is substantiated. The authors of the article identified the factors influencing the state of public financial control in Ukraine and identified areas for improving public financial control in the context of financial security of the state and the insurance market in the COVID-19 pandemic. The article substantiates that the conditions for attracting investment and a safe environment in Ukraine have not yet been formed. The system of indicators and criteria for assessing the level of security of the investment environment should be expanded.

Keywords: financial security, economic security, fiscal security, monetary security, insurance safety.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Страховий ринок та його безпека відіграють важливу роль у фінансовій безпеці будь-якої країни та є вагомим сферою ринкової економіки. Це метод захисту для малого бізнесу, його підприємницької діяльності і добробуту громадян. Безпека страхового ринку має значний вплив на обсяг прибутку та інвестицій в економіку держави загалом.

Справжнім викликом для кожної держави, її фінансової стійкості та безпеки стали події попереднього року, адже 11 березня 2020 р. Всесвітня організація охорони здоров'я визнала спалах COVID-19 (офіційна назва – SARS-CoV-2) у світі як пандемію. Ці події не оминули жодної сфери та вимагали забезпечення належного рівня економічної та фінансової безпеки кожної держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Вивчення теоретичних основ розвитку страхового ринку представлено в працях іноземних та вітчизняних науковців, серед яких: О.М. Деркач, М.М. Єрмошенко, О.І. Барановський, О.М. Гладчук, О.О. Рубан, П.О. Нікіфоров, Н.В. Ткаченко, Н.М. Бобошко, Ю.В. Панков, В.В. Виговська, А.С. Базіна, В.А. Смоляк, Н.Ф. Кузовлева, В.С. Логвінова та ін. Попри значну увагу з боку науковців досить багато питань залишилися не розкритими на належному рівні та вимагають глибшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розгляд теоретичних аспектів фінансової безпеки страхового ринку та визначення його стану під впливом COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Послідовне залучення України до процесів глобалізації світової економіки вимагає детального розгляду такого питання, як економічна безпека, де одним із її головних складників є безпека фінансового ринку України, який потребує належної правової, організаційної та інституційної бази, а також політичної стійкості, зокрема, визначення ступеня небезпеки для ринкової кон'юнктури, розмаху тіншової економіки та рівня корупції в країні.

Фінансова безпека – це стан фінансової системи країни, коли формуються необхідні фінансові умови для постійного соціально-економічного розвитку

держави, забезпечується рівновага до фінансових шоків та збоїв, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи держави [1, с. 29–31].

Лише за належного рівня забезпечення фінансової безпеки страхового ринку створюється сприятливе середовище, яке здатне створити страховий захист як суб'єктам господарювання так і фізичним особам у зв'язку з наслідками страхових подій. Таким чином, можна зменшити значну частину витрат із державного бюджету, спрямованих на відшкодування збитків, спричинених надзвичайними ситуаціями, різноманітними природними лихами, захистити бізнес від непередбачуваних ризиків і забезпечити соціальну підтримку населення, у тому числі під час пандемії.

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується підвищеним рівнем ризиків, що зумовлений нестабільністю фінансової системи на державному рівні, недосконалістю чинного законодавства, залежністю української економіки від світових фінансових ринків. Якісний соціально-економічний розвиток держави, безпечне функціонування суб'єктів господарювання, підвищення загального добробуту населення, убезпечення різних сфер його життєдіяльності не є доступним без стабільного функціонування страхового ринку.

Без забезпечення належного рівня фінансової безпеки неможливі такі економічні процеси, як захист суб'єктів господарювання від потенційних загроз, створення системи превентивної захисту від негативних чинників загалом. Саме для цього необхідно організувати максимально ефективне функціонування страхового ринку, який є важливим складником фінансово-економічної безпеки і сфокусований на своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечення захисту фінансових інтересів та зростання добробуту держави.

Відповідно до ст. 29 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» із метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Кабінетом Міністрів внесено низку змін до роботи та ведення діяльності більшості сфер державного та приватного секторів [2]. Особливу увагу було привернуто саме до страхового ринку, оскільки сучасний стан національного страхового

ринку не повною мірою відповідає тенденціям розвитку світового ринку.

Страховий ринок вимагає формування та розроблення ефективної політики для забезпечення страхової діяльності страховальників, іноземних перестраховиків, створення розвиненої платоспроможної системи страхування. Аналіз стану страхового ринку України, вивчення стримуючих чинників, які обмежують його розвиток, та розроблення рекомендацій щодо подальшого розвитку є особливо актуальними у сучасних умовах пандемії.

За оцінкою Swiss Re Sigma, український ринок страхування увійшов у десятку найдинамічніших ринків світу [3]. Сьогодні головна функція страхового ринку в будь-якій державі – це акумуляція та розподіл страхового фонду заради забезпечення необхідного рівня страхового захисту суспільства. Проте ця функція не реалізується в повному обсязі. Саме применшення ролі розвитку страхового ринку та забезпечення його фінансової стійкості призводить до істотних утрат як фінансових ресурсів, так й економічної безпеки держави загалом. Активна страхова діяльність – підґрунтя позитивних зрушень в економіці держави, як це відбувається в більшості розвинутих країн.

Запровадження карантину на території України спричинило зміни у сфері безпеки страхового ринку. Це своєрідний поштовх до стрімкого розвитку електронної комерції в страхуванні, що починає конкурувати з класичними територіальними мережами продажів та стає їх невіддільною частиною. Більша кількість страховиків ухвалила рішення зберегти ці зміни навіть після завершення карантину. Тобто це свідчить про значний рівень збільшення опцій та пропозицій для страховиків, зручності користування послугами компаній та їх обслуговування онлайн. Саме держава відповідальна за безпеку та забезпечення належного рівня надання послуг в умовах пандемії. Страховики змогли зберегти прийнятний фінансо-

вий результат через помірне зростання страхових премій, сталі показники збитковості, відсутність знецінення активів.

Структура страхового портфеля попри всі економічні та політичні ситуації в Україні та світі є стабільною (рис. 1).

У 2020 р. 36% страхових премій припало на автострахування (ОСЦПВ, Зелена картка, КАСКО). Особисті види страхування (ДМС, страхування від нещасних випадків, страхування життя) становили 28%, розвиваються нові види для українського ринку, такі як страхування життя та страхування від нещасних випадків.

Після проходження гострої фази економічної кризи та початку відновлення економічної активності, спричиненої пандемією, відбудеться зростання обсягів послуг страхових компаній загалом. Відповідно, забезпечення безпеки страхового ринку має сприяти розв'язанню структурних проблем щодо посилення міцності даного сектору та гарантування якості і своєчасності надання необхідних послуг.

Також варто зазначити, що тривалий час державне регулювання ринку фінансових послуг, у тому числі й щодо страхових компаній, проводила Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Відповідно до Указу Президента України від 30.06.2020 № 259/2020, ця державна структура перебуває у стадії припинення діяльності шляхом ліквідації. Відповідно до даного Указу, спрямованого на забезпечення належного рівня фінансової безпеки, Національний банк України перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній [4].

Для забезпечення належного рівня фінансової безпеки Національний банк визначив групу чинників, серед яких: сегментація ринку, пропорційність регулювання, полегшення ліцензування, створення

Рис. 1. Структура страхового портфеля в Україні

Джерело: складено за даними [4]

фонду гарантування страхових виплат та спрощення звітності. Однак залишається низка чинників, які стримують належний розвиток як сфери страхування, так і компаній загалом.

Проте попри розвиток страхового ринку навіть у період пандемії держава зобов'язана контролювати рівень його фінансової безпеки. Це сприятиме ефективності захисту прав споживачів, нагляду за фінансовими групами та можливості регулювання страхового ринку. У табл. 1 представлено загальну динаміку кількості страхових компаній, яка є стабільною.

Станом на 31 грудня 2020 р. на ринку було 215 страхових компаній, із них лише 19 здійснювали страхування життя. Водночас валові страхові премії компаній, що продовжували працювати на ринку, зросли на 4,4% порівняно з 2019 р. Також варто зазначити, що ринок страхування залишила низка компаній, які займалися переважно лише перестраховуванням та мали досить низький рівень виплат.

Спостерігалася тенденція зменшення саме кількості як страхових компаній, кредитних спілок, так і ломбардів. Здебільшого це скорочення відбувається з боку самих установ через добровільну здачу або ж анулювання ліцензій. Своєю чергою, зменшення кількості компаній спричинило і зниження обсягу активів страховиків [5].

Саме рівень фінансової безпеки зможе гарантувати розвиток ринку страхування в нашій країні, подальше його успішне становлення, підвищення рівня конкурентоспроможності, розширення інфраструктури та вдосконалення порядку оподаткування страхових компаній.

НБУ зазначає, що на страховому ринку ще досі триває процес консолідації, і після відходу цих компаній сектор «просяде» у цифрах, але це точно не позначиться на його утриманні. Тобто кількість страхових компаній, як і інших компаній фінансового типу на українському ринку, невпинно скорочується. Це впливає на збільшення рівня фінансової безпеки в існуючих компаніях-лідерах. Однак на ринку зали-

шаться компанії, у яких стабільно позитивні фінансові результати діяльності та забезпечений необхідний рівень фінансової безпеки.

Незважаючи на позитивну динаміку росту навіть в умовах пандемії, зростають також і страхові виплати, що, своєю чергою, зменшує активи компаній та її резерви. Ця ситуація має особливий вплив на страховий ринок та на рівень фінансової безпеки (табл. 2).

У загальній динаміці індикаторів фінансової безпеки протягом 2018–2020 рр. спостерігаємо зростання кількості укладених договорів. Так, у 2020 р. порівняно з 2019 р. кількість страхових договорів, не враховуючи обов'язкове страхування, зросла на 45%. Це надзвичайно високий темп приросту щодо попередніх років і свідчить про те, що коронакриза практично не зачепила страховий сектор на відміну від більшості інших учасників фінансового ринку. Головні фінансові показники не погіршилися, а, навпаки, було помітне похвалення у деяких видах страхування та збільшення кількості валових страхових премій порівняно з докарантинним періодом.

Показники фінансової безпеки впливають на страховий ринок, а також на всі сфери економічної діяльності держави. Що стосується внутрішніх показників, то саме від здійснення ефективної діяльності страхових компаній залежатиме суцільний результат достатнього рівня активів та прибутку, що сприятиме стабільному фінансовому стану національного страхового ринку.

Небанківський фінансовий сектор, який формують страхові компанії, кредитні спілки, фінансові компанії та ломбарди, значно менший за обсягом активів, аніж банківський. Частка активів небанківських фінансових установ (НБФУ) в активах фінансового сектору стабільно зростала останніми роками та скоротилася лише у II кварталі 2020 р. Показник збитковості ризикових видів страхування (lossratio) за результатами 2020 р. становить 26% і дещо знизився під час карантину порівняно з показниками початку року. Для обов'язкових видів страхування він вищий і становить 37% [6].

Таблиця 1

Кількість страхових компаній у 2018–2020 рр.

Кількість страхових компаній	Станом на 31 грудня 2018 р.	Станом на 31 грудня 2019 р.	Станом на 31 грудня 2020 р.
Загальна кількість	281	249	215
зокрема СК non-life	251	223	196
СК Life	30	26	19

Джерело: складено за даними [5]

Таблиця 2

Динаміка індикаторів фінансової безпеки страхового ринку України

Показники	2018	2019	2020	Темпи приросту, %	
				2019/2018	2020/2019
Кількість договорів, окрім договорів з обов'язкового страхування (млн грн)	38 847,8	39 959,9	57 896,8	2,6	44,9
Чисті страхові премії (млн грн)	13 509,5	6 526,9	18 687,7	20,1	-7,1
Рівень чистих виплат, %	35	32,4	35,5	-7,4	9,6

Джерело: складено за даними [5]

Ринок страхування – невіддільний елемент формування ринкової інфраструктури та фінансового захисту громадян. Рівень розвитку економіки будь-якої країни досить часто визначається і за організацією страхової справи, рентабельністю якої у багатьох країнах світу випереджає промисловий та банківський сектори.

Фінансова безпека на страховому ринку є драйвером економічного зростання та ключовим елементом системи економічної безпеки держави. Але відсутність досконалої нормативно-правової бази, прозорості страхового ринку для населення, низька прибутковість окремих видів страхування та інші актуальні проблеми, що накопичилися в фінансовому секторі національної економіки, перешкоджають ефективному розвитку страхового ринку України. Усунення цих проблем та мінімізація їхнього негативного впливу дасть змогу розвинути ринок страхових послуг, що в умовах епідемічної небезпеки та збільшення кількості викликів і загроз може виконувати стабілізуючу роль та стимулювати розвиток фінансового ринку країни, національної економіки і підвищення рівня економічної безпеки держави.

Україна – п'ята країна у Європі за чисельністю населення. Особливістю сучасного розвитку світового страхового ринку є входження іноземних страховиків на національний страховий ринок. Високий індекс інфляції та рівень безробіття не є характерними для європейського ринку страхування. При цьому відбувається лібералізація внутрішніх ринків: узгодження правил регулювання страхових відносин, ліквідація перешкоди для вільного потоку фінансових коштів ресурси. Ця тенденція призведе до розширення інфраструктури страхових ринків, відбудуться нові страхові продукти, капіталізація зростатиме [7].

Аналізуючи сучасний страховий ринок України, метою Національного банку України є розвиток та підтримка платоспроможного, фінансово стійкого, конкурентного та стабільного ринку страхування, який забезпечуватиме належний захист прав споживачів та надаватиме страхові послуги та продукти, що відповідають потребам громадян та економіки [8]. Однак станом на 2021 р. існує низка чинників, які стримують розвиток як внутрішнього, так і зовнішнього бізнес-середовища страховиків, а саме: недосконала нормативно-правова база; умови податкового середовища, які створюють тиск на страховальників; відсутність економічних та фінансових стимулів для розвитку страхування життя; низький рівень платоспроможного попиту на довгострокові програми страхування внаслідок низького рівня життя населення; низький рівень страхової культури та фінансової грамотності населення [9].

Найбільш вагомим чинником забезпечення фінансової безпеки на страховому ринку є контроль саме перестраховальників. Станом на 2021 р. це найпоширеніший спосіб легалізації доходів страховою компанією, отриманих злочинним шляхом. Це можливість зменшити свої податкові зобов'язання, водночас перестраховуючи малоймовірні ризики за допомогою механізму перестраховування. Адже в умовах чинної системи оподаткування страховиків податком на дохід зменшити базу оподаткування

можна, лише користуючись з операцій перестраховування, а введення податку на перестраховування у нерезидентів, рейтинг фінансової надійності яких не відповідає законодавчо встановленим вимогам, сприяло також тому, що страховики почали надавати перевагу операціям перестраховування переважно на внутрішньому ринку [10].

Також надзвичайно важливим аспектом щодо забезпечення належного рівня фінансової безпеки на страховому ринку є довіра страховальників. Це один із ключових чинників успішної діяльності страхових компаній. Ефективність діяльності страхового ринку в Україні залежить від страхової поведінки фізичних осіб і рівня їхньої довіри до страхування, адже вони забезпечують значну частку надходжень страхових премій. Саме належний рівень фінансової безпеки на ринку страхування здатний забезпечити розвиток ринку страхування України та збільшити добробут держави загалом.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Розвиток ринку страхування в Україні має велике значення і потребує дієвої підтримки держави та належного рівня забезпечення фінансової безпеки за умови більш активних дій із боку страховиків, що сприятиме одержанню істотних джерел інвестиційних ресурсів. На нашу думку, забезпечення фінансової безпеки на ринку страхових послуг потребує контролю як із боку Національного банку України, так і держави загалом. Коронакриза практично не має негативного впливу на страховий ринок, і динаміка його розвитку спостерігається, незважаючи на пандемію. Тому надзвичайно важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності як економіки держави, так і фінансової стабільності громадян відіграє розвиток ринку страхових послуг.

Бібліографічний список:

1. Висоцька І.Б., Нагірна О.В. Сучасний стан страхового ринку України та його фінансова безпека. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2018. Вип. 2. С. 28–39.
2. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-п> (дата звернення: 10.05.2021).
3. Михальчук Н. Новий регулятор + коронавірус: як змінився ринок страхування під час пандемії. 2020. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/novij-regulyator-covid-19-jak-zminivsja-rinok-st-372924>.
4. Ринок страхування в Україні під час COVID-19. URL: <https://ua.news.ua/rynok-strahovanyua-v-ukrayne-vlyuaynye-covid-19-na-strahovshhykov-v-pervom-polugodyy-2020-goda>.
5. Кількість страхових компаній в Україні. URL: <https://mind.ua/news/20215497-kilkist-strahovih-kompanij-v-ukrayini-skorotilosya-do-215>.
6. International Insurance Fact Book 2020. URL: <http://www.iii.org/publications/international-insurance-fact-book-2020>.
7. Які виплати отримують пенсіонери в Україні, а які – в Європі: цікаве порівняння. URL: <https://apostrophe.ua/news/economy/2020-02-20/kakie-vyiplaty-poluchayut-pensioneryi-v-ukraine-a-kakie---v-evrope-interesnnoe-sravnienie/188875>.

8. Заволока Л.О., Мороз С.Р., Якимова В.І. Life-страхування на українському страховому ринку: переваги та ризики. Світовий досвід. *Молодий вчений*. 2018. № 5(45). С. 577–581.
9. Український сервер страхування. URL: <https://nfp.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2020).
10. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua>. (дата звернення: 16.04.2021).
4. Rynok strakhuvannja v Ukrajinі pid chas COVID-19. Available at: <https://ua.news.ua/rynok-strahovanyya-v-ukrayne-vlyyanye-covid-19-na-strahovshhykov-v-pervom-polugodyy-2020-goda>.
5. Kil'kist'j strakhovykh kompanij v Ukrajinі. Available at: <https://mind.ua/news/20215497-kilkist-strahovih-kompanij-v-ukrayini-skorotilosya-do-215>.
6. International Insurance Fact Book 2020. Available at: <http://www.iii.org/publications/international-insurance-fact-book-2020>.
7. Jaki vyplaty otrymujut'j pensionery v Ukrajinі, a jaki – v Jevropi: cikave porivnjannja. Available at: <https://apostrophe.ua/ua/news/economy/2020-02-20/kakie-vyiplatyi-poluchayut-pensioneryi-v-ukraine-a-kakie---v-evrope-interesnoe-sravnienie/188875>.

References:

1. Vysocjka I.B. (2018) Suchasnyj stan strakhovogho rynku Ukrajinі ta jogho finansova bezpeka. *Naukovyj visnyk L'vivskogho derzhavnogho universytetu vnutrishnikh sprav. Serija ekonomichna*, vol. 2, pp. 28–39.
2. Pro zapobighannja poshyrennju na terytoriji Ukrajinі ghostryj respiratornoji khvoroby COVID-19, sprychynenoji koronavirusom SARS-CoV-2: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrajinі vid 11.03.2020 r. no. 211. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p> (accessed 10 May 2021).
3. Mykhaljchuk N. (2020) Novyj reghuljator + koronavirus: jak zminyvsja rynok strakhuvannja pid chas pandemiji. Available at: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/novij-reguljator-covid-19-jak-zminivsja-rinok-st-372924>.
8. Zavaloka L.O. (2018) Life-strakhuvannja na ukrajinsjkomu strakhovomu rynku : perevaghy ta ryzyky. *Svitovij dosvid. / L.O. Zavaloka, S.R. Moroz, V.I. Jakymova. Molodyj vchenyj*, no. 5(45), pp. 577–581.
9. Ukrajinjskyj server strakhuvannja. Available at: <https://nfp.gov.ua> (accessed 10 April 2021).
10. Nacionalnyj bank Ukrajinі. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed 10 April 2021).